

เครื่องมือทำ
 ความสะดวกสบายบ้านที่
 นานานาเรียกว่า "ยู"
 ดันคนภาคกลางเรียกว่า
 "ไม้กวาด" มีรูปลักษณะ
 างๆกัน แม้แต่วัสดุที่
 ามจัดทำ ก็แตกต่างกัน
 ันไปตามพื้นที่ แล้ว

ป๋มเป้ง-ไม้ปากน่านานา

ชะงากการนำมาทำไม้กวาด

แต่คนจะจัดสรร ตัดแปลงใช้ทำไม้กวาดเช่น ดอกงังป่า ใบป๋มเป้ง เป็นต้น
 ึ่งทำของหน้าร้อนพวกเราริบทานอาหารเช้า เพื่อเตรียมเป็นพลัง
 ในการเดินป่าหาความรื่นเริงแหล่งโบราณที่ทิ้งซากเหลือไว้ตามแนวป่า เป็น
 ร่องรอยให้เห็นความจริงรุ่งเรืองของผู้คนในอดีตที่อาศัยตามผืนป่าเป็นแหล่ง
 พักพิง สร้างถาวรวัตถุซึ่งเรลาต่อมากลายเป็นซากปรักหักพัง ให้พวกเรา
 ด้เป็นศิษย์

หลังจากลงรถ
 ดินทางด้วยเท้าเข้าไป
 ่ออีฮ้อขึ้น ผู้เป็น
 ักคฤศคศชาวบ้านพาพวก
 าราดินลัดและ ตาม
 ่างทางเดินป่าเข้าสู่ซากอิฐ
 ้อนโต ทนาราวๆฝ่ามือ
 ิวังเกือบสิบ ยาวเกือบ
 อก พออุยบอก
 ักเราว่า "ที่นี่คือซาก
 าสาพระฤๅษีที่ชาวบ้าน
 ู้ดีรู้และบอกต่อกันมา
 ลยช้วยอายุคน เป็น
 ถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ชาว
 ้านมากกราบไหว้"

พออุยพาพวก
 าราดินดูรอบๆซากอิฐ
 ักพอเห็นเป็นรูปฐาน
 ึ่งล้อมผืนผ้า กว้างราว
 ามว่า ยาวประมาณสี่
 า ขณะที่เดินไปด้าน
 ึ่งศาลาตนเอง ผู้เขียน
 ู้ดีเห็นต้นไม้แปลกตา
 ันหนึ่ง มีลำต้นเดี่ยว
 เองเห็น กาบของกิ่งคน

ใบเรียงซ้อนกันขึ้นมา มีใบแตกออกจากกันซ้าย ขวาเป็นคู่ๆ ลักษณะใบ
 เรียวแหลมตรงงาม ดูไกลคล้ายต้นปรงป่าซึ่งงมแปลกไปจากไม้ต้นอื่นที่
 อยู่รอบศาลาพระฤๅษีหลังจากดูความแปลกความสวยงามชั่วครึ่งเดินเข้า
 ไปใกล้ก็กลิ้งงมออกมาเอาไว้แล้วร้องบอกให้ผู้ร่วมเดินทางเข้าไปดู
 ขณะที่อยู่ห่างออกมาบอกว่า "ต้นป๋มเป้ง"ท่านได้สอรอยคุณลักษณะ ของต้นป๋ม
 เป้งว่า "ต้นป๋มเป้งมันมีหัวให้จ้ำอยู่ในดินแล้วแทงกันใบขึ้นมาซ้อนกันตลอด
 ึ่งงมขึ้นๆดูคล้ายลำต้นคนสมัยก่อน...นิยามน้ำใบมาทำไม้กวาดเพราะใบมัน
 เห็นยาวและอ่อนทำให้กวาดฝุ่นได้ดี นอกจากนี้แล้วยัง ทนทานใช้งานได้นาน"

การทักยู(ไม้กวาด)จากต้นป๋มเป้งต้องเลือกตัดใบที่ไม่แก่หรืออ่อนเกินไป
 ไปมารวมไว้เป็นกองอัดแน่นไปให้ยาวเท่ากันเตรียมไว้ หลังจาก นั้นจึงไป
 ตัดไม้ไผ่รวมทำด้ามยาวประมาณสองดอกกว่าแล้วแต่ความต้องการกวาดด้วยเอา
 ขึ้นมาจากปลายด้ามประมาณหนึ่งตีใบเจาะรูแล้วสอดเช(สลัก) ยาวประมาณ
 สองนิ้ว ให้ควักเป็นปากกาบาทตรงจุดนี้เองคือจุดเริ่มต้นของการสานโดยเอา
 เส้นหวายหรือดอกลำไผ่มาพันให้ติดติดกันไม่เซ่หลายๆ รอบแล้วมาเส้นใบ
 ต้นป๋มเป้งมาวางกับซ้อนกันทำการสานสลับกันขึ้นลงสอด รัดให้เส้นใบติด
 กันแน่น พอทูนขึ้นเรื่อยๆจนเห็นช่วงพองพองแต่ความต้องการ แล้วก็
 หยุด ใช้ปลายเส้นหวาย หรือเส้นดอกลอดเหน็บเข้าก็รูที่สามไว้ก่อนแล้ว

ให้มันคง

วิธีการใช้ไม้กวาดป๋มเป้ง ต้องวาง
 ปลายไม้กวาด ให้เอียงเล็กน้อย แล้วจึงกวาด
 ากวางปลายไม้กวาดลงแนวตรงจะทำให้เส้น
 ไม้กวาดแตกออกจากกันเป็นวง ทำให้การก
 วาดพื้นไม้ได้เมื่ตีเท้าที่ควรร ของดีแต่หากไม่รู้จัก
 ใช้ก็ไม่คุ้มค่า

หลายคนเห็นความงามของต้นป๋มเป้งแล้ว
 ขุดเอามาปลูกที่บ้าน หรือเป็นเครื่องประดับ
 สนามหน้าบ้านให้งดงามแต่ไม่พอมันมักมีก๊าดย
 เสียขายเปลว เพราะของมันชอบอยู่ป่าก็ปล่อย
 ให้มันอยู่ป่า ดีกว่าเอามาขายในบ้าน.

แหล่งข้อมูล สัมภาษณ์ พ่อยูอายุ
 81 ปีจำนวน 1 คน ภาพต้นป๋มเป้ง ห้วยศาลา
 พระฤๅษี ดอยบ่อคำน้ำดิบ ม.4 ต.ออนใต้ อ.
 สันกำแพง จ.เชียงใหม่

โดย...นิคม พรหมมาแพทย์

